

Ese de dóve ori in septemana:

Joi-a si Dominec'a.

Pretiulu de prenumeratiune:

pre annu intregu . . . 6 fl. v. a.
 „ diumetate de annu . . . 3 fl. v. a.
 „ patrariu de annu . . . 1 fl. 50 cr.

Pentru Romani'a si strainetate:

pre annu intregu . . . 9 fl. v. a.
 „ diumetate de annu . . . 4 fl. 50 cr.

LUMINA.

Fóia bisericesca, scolastica, literaria si economica.

Organu oficiale alu eparchiei romane gr. or. aradane.

Correspondintiele si banii de prenumeratiune se se adreseze de a dreptulu: Redactiunei „Lumina” in Aradu, cancelari'a episcopésca. Pentru publicatiunile de trei ori, ce contieniu cam 150 de cuvinte (spatiu de 20 sire garmond) tacs'a e 3 fl.; pana la 220 de cuvinte 4 fl. éra mai sus 5 fl., intielegendu-se intr' aceste sume si timbrulu. — Pretiulu publicatiuniloru se se antiepe

Democrati'a in Biseric'a nóstra.

„Voi spre libertate v'ati chiamatu fratiloru!” Galat. V. 13.

Omule! ia-ti pucintica ostenéla, deschide cartea mare a naturei si vedi cine esti tu? si care e destinulu teu?

Paserile sfasie cu voluptate mass'a expansiva a atmosferei; cerbulu strabate saltandu padurile dese si codrii cei nalti; tóte! tóte demustrandu libertatea lor si prin libertate viéti'a!

Adeverat'a libertate in sa creatorele ti-a reservat'o tie, carele singuru posiedi facultatea de a o cuprinde si a pretia dupa meritu.

Libertatea este fic'a naturei, carea cu gratiele sale incanta si farmeca ori ce fiintia muritoria; libertatea este drapelulu sub care se unescu popórele. Ea traiesce pana va traí si omenimea. Toti cáti au voitu a-o incatená, s'au incatenatu insisi pre sine, cáci ea este spresiunea poporului si „ vox populi vox Dei,” poporulu e nascutu pentru libertate!

Inmultirea genului omenescu, classarea lui succesiva in popóre si natiuni a produsu necesitatea asigurarei libertatii omenesci. La inceputu omenii mai pucinu speculanti ducéu viétia patriarcala; pe urma adoptara diferite sisteme, unele multu séu mai pucinu genuine, altele tocmai sugrumatorie de libertate. Unica sistema salutará dovedita prin esperintia si prassa este cea democratica; numai unde acést'a e acceptata se póte manifestá deplinu libertatea omului. Statele nu totudeun'a s'au potutu si se potu bucurá de densa. Poporele mare parte si adi sunt sugrumate in libertatile lor decátia despotii, cari creându a fi meritatu diadem'a regala, au trasu asupra-si blastemulu omenimei.

Singura biseric'a a respectatu democrati'a si cu ea legile divine; biseric'a a conservatu neviolat libertatile si convingerile crestiniloru. Absolutismulu in biseric'a a fostu numai octroare violenta din partea statulu civilu, si neci decátia sistema intentata séu spriginita de densa. Dovedesce-o acést'a impregiurarea, cá biseric'a, parte a scuturatu jugulu absolutismului, parte se stradiuesce a-lu scuturá. Deseversitu democrata in sa este biseric'a nóstra; constitutiunea ei este spresiunea vointiei libere a crestinului si bas'a prosperarei sale. Cesti patru ani din urma ni presinta oglind'a fidela a bisericei primitive; tóte elementele organismului bisericescu sunt egalu beneficiate, avendu drepturi egali in tote afacerile biserico-administrative, si nu póte subversá bannielá, cumca clerulu ar' fi avendu mai multe drepturi ca laicii séu din contra.

Precum in sa la inceputu asia si acum principiele stangace provocate de unii si altii, au fostu ageru combatute ca unele ce subsépa edificiulu si bun'a contielegere a universitatii crestinesci.

Democrati'a in biseric'a are unu rolu duplu, ea se estinde si asupra omului internu, asupra consciintiei. Libertatea consciintiei forméza esinti'a democratiei in biseric'a, si carei membri se dejudeca si privescu dupa sufletu, consci-

intia, ér nu dupa corpu; de aceea, totu ce preocupa si impresiuna consciinti'a este contra democratiei, este violentia. Crestinulu bunu totu deun'a are in vedere bunatarea biserice si in consciinti'a sa nu póte nutrí tendintie contrarie. De ce dar' la noi atât'a bunuiéla si téma?

Miscamintele sinodali dela 1870 au fostu eflusele celei mai perfecte democratii: crestinii nostri nu erau preocupati in consciinti'a lor, neci erau influentiati de spiritulu scepticismului daunosu; toti cugetau si lucrau un'a, for'a dubitá cátu-si de pucinu bunele intentiuni ale unor'a si altor'a conationali si bisericiani. Alegerile din urma ni infacisiédia intr'unu modu repentinu contrariulu celu mai colosalu, par' cá ómenii nostri, rapiti si imbetati de frumseti'a ordului si atitudinei casteloru domnitórie, vréu a dá bisericei colorea unui statu poliglotu, cu aspiratiuni si principii multiple. Acest'a ar fi unu actu anticanonicu, ce ni póte aduce urmarile cele mai triste. Partidele au locu unde gravéza convulsiunea de libertate ér nu in biseric'a cu principii eternu democratice. E dreptu, actiunea nasce reactiune; la noi in sa o reactiune rationabila nu póte avé locu, pentrucá actiunea se face in directiunea naturala séu mai bine disu, in directiunea salutará si nu in contra-ei. Chiar aceia, cari pe terenulu politicu se paru a rataci, in cele bisericesci rivaliséza cu nationalistii disi radicali; faptele dovedescu. Pentru ce dar' se ataca sentiulu crestinescu? pentru ce virtutea se calca sub petiore? Apostrofari-le nedeune, cari decurandu se introdusera pe terenulu sinodalu sunt nesce apucaturi frivoli culese de prin cuin'a camerei magiare, cari numai profanéza constitutiunea biserice si nóstre. Se lasamu „opositionalulu” si „deachistulu” magiarului; elu are lipsa de ei, si se respectamu libertatea consciintiei, democrati'a adeverata.

Biseric'a romana ortodossa e un'a si santa; problema ei este divina: perfectiunea crestiniloru, carea toti o dorimu intr'o forma. Spiritulu de partide a datu ansa la schisme, de cari Ddien ne ferésca; fia de ajunsu dismembrarea natiunei in dóue tabere si de aci se evitamu ori ce frecari din sinulu biserice si nóstre, carea pre toti ne privesce de fi fora destingere de rang, avere séu alte cercustantie locale ori personale. Apostolulu inca, indegetandu libertatea crestiniloru: „voi spre libertate v'ati chiamatu fratiloru!” a adausu indata: „numai se nu intrebutiati libertatea vóstra de privilegiu pentru trupu, ci se slugiti unulu altuia prin dragostea duchului.”

In contra acestei doctrine de unu tempu in cóci se propaga nesce idei cu totul separatistice! nu vreu a dice in generalu, me restringu asupra celoru-intemperate in sinodulu nostru aradanu. Deputatii sinodali de estu tempu compunéu trei tabere: aradani, banatieni si bihoreni — déca reportulu diuaristice nationale e dreptu. N'am potutu aflá sorgintele acestui fenomenu rar, dar' am aflatu cá atari cluburi potu fi daunóse pentru biseric'a. *) In adeveru

*) Inca nu e tardiu ca redactiunea ac stei foi se faca si din partea sa o priviro fugitiva asupra dosbateriloru sinodali din a. c. de locu ce va dispune de spatiulu si tempulu trebuintiosu.

prin sinódele de de multu erau usuate, si chiar bine, numirile de: biserica Romei, Antiochiei, Ierusalimului etc. aceste si-avéu bas'a lor canonica, căci in acele sinóde erau reprezentate bisericile mai multor natiuni, precandu sinodulu nostru eparchialu este puru romanescu, este nationalu. — Fi-va deci la locul si tempulu seu, déca barbarii nostri de eruditie — avendu in vedere luptele intestinale, vor cercá modulu posibilu de a sterpi nisuintele particulare si a uni puterile nostre materiale si morale de cari dispunemu intr'o falanga tare pentru romanismu si ortodoxismu; fia-o facendu acést'a si cu napoiarea propria, căci asia ne invétia scriptur'a: „*celu ce este intre voi mai mare se fia ca celu mai micu, si celu mai betranu se fia ca celu ce slugesce.*“¹⁾

Istoria eclesiastica ni spune, că prim'a comunitate creștina, ce se formase in Ierusalimu, constá din Evrei si Elini, toti componendu unu intregu armonicu; ma cei avuti in comunu vindéu din averile lor, dandu venitul intre-gu apostoliloru pentru impartirea lui intre orfani, veduve si seraci. Crestinii nostri n'ar trebui se uite esemplulu acést'a frumosu, cu atât mai vertosu, că noi ca si fi aiunei natiuni, avem obligaminte nu numai de credinta ci si de sange. Noi se nu ajutam pre fratii nostri, ci inca se ii atacamu, déca sórtea póte nu li-a favoritu? Mai grea lovitura nu póte sentí omulu decâtu cea pentru defectele si scadiamintele naturali, cari cu dreptulu se potu imputá naturei genitrice. Totu insulu are pucina ambitiune nobila si conformu acesteia s'ar silí a ocupá o pusetiune câtu mai démna de elu. Zelulu intru frumsetiarea bisericeii n'a lipsitu romanului neci candu, elu a satisfacutu si datorintiei si testamentului strebunu remanendu tenace in credintia apostolésca.

Tare credu eu, că ori care parte a creștiniloru din eparchia, nu pote servi decâtu spre fal'a bisericeii, asia si universitatea romaniloru ortodoxi din Bihoru, cari in sinodulu trecut pre langa tota buna-vointia loru fusera aspru incriminati, pentrucă atât natur'a câtu si pusetiune fatala ii-au osanditu la o deseversita nepotintia materiala. Adenca sagetare!

„*Purtati sarcinele unulu altui'a*“²⁾ este principiulu bisericeii si alu creștinului adevratu; alu alterá acést'a nu însémna mai pucinu decâtu a ruiná bas'a pre care s'a ridicatu o institutiune de primulu ordinu in viétia sociala, a ruiná *amórea* pre carea s'a edificatu insasi biserica.

Patru ani decandu biserica nostra si-reocupá bas'a canonica din vechime, — unu restempu de ajunsu spre a fi potutu cunoșce spiritulu in care se practica democrati'a reu priceputa de unii. A coregere erorile din acestu intervalu, este interesulu comunu de a restitui democrati'a in deplina armonia cu *amórea* creștinesca. O óra póte fi destulu spre a nimici ce s'a lucratu in decursu de ani; dar e cu greu a castigá ce odata s'a pierdutu. Cine nu iubesc libertatea nu-si iubesc viétia, ér cine nu iubesc democrati'a uresce elementulu vitalu alu libertatii!

Urmati dar *dragostea*³⁾ purtandu sarcinele unulu altui'a si atunci prin democratia a-ti naltiatu ortodoxismulu si prin elu romanismulu! —

Vincentiu Mangra.

STATUTELE

Reuniunii invetiatoriloru romani gr. ort. confesionali din Inspectoratele Temisior'a si Ving'a.

I.

Scopulu Reuniunii.

§. 1. Reuniunea acést'a are de scopu naintarea invetiamentului, promovarea culturai poporali, latirea cunoscintieloru si esperintieloru celoru mai practice, pe terenulu scientificu peda-

¹⁾ Luca XXII v. 26

²⁾ Galat: VI 2. — ³⁾ Corint XIV. 1. —

gogicu, latirea celui mai corespundietoriu metodu de propunere imbunatatirea starei materiale a invetiatoriloru si infintierea unui fondu invetiatorescu, din care se se póta sprigini naintarea invetiamentului si ajutorá invetiatorii neputintiosi de a purta oficiulu, precumu si veduvele si orfanii acelor'a.

II.

Membrii.

§. 2. Membrii reuniunii se impartu: in ordinari, fondatori, ajutatori si onorari.

a) Fiecare invetiatoriu si sub-invetiatoriu din acestea inspectorate este membru ordinariu, si adeca: dela scólele din suburbiile Temisioriei, anume din Maere 1. din Mehal'a rom. St. Ilie 1. apoi din S. Mihailu rom. 2. din Secusigiu 2. din Ianov'a 2. din Beregsu 1. Mosnitia 1. St. Andrasiu 1. Remetea 1. Pustinisiu 1. Utvinu 1. Cerneciaz 1. Ghiród'a 1. Siagu 1. Ghirocu 1. Medvesiu 1. Bucovetiu 1. Bazosiu 1. Chisioda 1. Pobd'a 1. Fenlacu 1. Munariu 1. Ving'a 1. Seceniu 2. Calacea 1. Bodrogulu vechiu 1. Bodrogulu nou 1. Hodoniu 1. Izvinu 1. Barateaz 1. Monosturu 1. Muraniu 1. Parti'a 1. Bencecu 1. si Jadani 1. Éra decumva dintre membrii presinti unulu séu altulu, casualu-minte s'ar muta in altu postu sub altu inspectoratu, si de acolo ar contriubi regulatu refuirea tacselor, unulu ca acél'a si-conserva categori'a de membru ordinariu si mai departe.

b) Membrii ordinari cari si-voru petá caracterulu moralu ori invetiatorescu dupa trei dogeniri din partea adunării generale neindreptandu-se, vor fi eschisi din reuniune, si reuniunea va fi indreptatita ai aretá la loculul competentu.

c) Membrii ordinari-au dreptu in adunările reuniunii a face propuneri, interpelatiuni, a tienea vorbiri sciintifice pedagogice, a se consultá si a decide afacerile agende cu majoritatea voturiloru, in fine a alege pe dirigatorii reuniunii si a fi alegibili.

§. 3. Membrii fondatori potu fi toti aceia individi nepetati si trecuti celu pucinu de 20. de ani carii contribuescu odata pentru totdeuna pe partea fondului reuniunii 20 fl. v. a. séu depunú Obligatiune esecutata de 6%.

§. 4. Membrii fondatori potu fi individi cu caracteru nepetatu si celu pucinu de 20 de ani, comunele, corporatiunile etc. ce vor contribui dupa buna vointia la fondulu reuniunii.

§. 5. Membrii onorari vor fi acelea persóne de ambele sesse alese de catra adunarea generala, carii s'au distinsu in lucrarile scolastice, sciintifice, pedagogice, prin concursulu loru materialu ori spiritualu.

§. 6. Membrii fondatori au totu acelea drepturi care competu membriloru ordinari, si sunt descrise in §. 2. lit. c.

§. 7. Membrii ajutatori au dreptu in adunările reuniunii a face propuneri, a tienea vorbiri sciintifice, pedagogice, si peste agende votu consultativu; totu acestea drepturi au si membrii onorari.

§. 8. Membrii eliminati din sinulu reuniunii si-perdu tóte drepturile facia de reuniune, remanendu tacsese, respective ofertele solvite cassadei reuniunii, in privintia carora nici candu nu vor avea regresu.

III.

Modilócele reuniunii.

A. Convenirea.

§. 9. Membrii reuniunii se vor aduná in totu anulu o data, si anume pe tempulu feriiloru de tóamna in diu'a si locul prefiptu de adunarea generala a reuniunii.

Pentru agendele intreveninde sub decursulu anului, care nu potu suferi aménare se va aduná comitetulu reuniunii in tempu oportunu, fara detrimentulu prelegeriloru.

Despre afacerile comitetului de preste anu se va relatiuná prin notariu in adunarea generala.

§. 10. La adunare fiecare membru ordinariu este indetoratu a participá, escusabilu e numai acél'a, cu cauza credibila; celu ce absenteza din nepasare; e supusu la multa banala pentru fondulu reuniunii, dupa cum va aflá adunarea de bine.

§. 11. La adunare se vor pertractá teme diverse, dupa cum areta scopulu reuniunii, se vor face motiuni si reflesiuni asupr'a metodelui de propunere, recensiumi asupr'a cartiloru scolastice etc. adunarea va cercetá si deliberá despre administrarea si manipulara fondului, si va preliminar sum'a de bani, ce va aflá de bine a o intrebuintia spre scopulu reuniunii, dupa prescisele §. 1.

§. 12. Pentru urgentia pertractariloru, adunarea se póte impartu in sectiuni.

§. 13. Adunarea generala in totu anulu va alege si tramite dintre membrii ordinari ai reuniunii, unulu, doi séu si trei individi, ca se cercetedie scólele, institutele si reuniunilo cele mai renumite din patria ori strainetate; acelor'a din fondulu reuniunii

se va asigura spese de caletoria, fiindu ei apoi indetorati, unulu câte unulu cunosciintiele si esperintiele facute la adunare a le comunica.

B. Contribuirea.

§. 14. Membrii ordinari ai reuniunei au a solvi din salariulu loru anualu, computandu-se si emolumintele in bani din tota sut'a de fl. 2% la fondulu reuniunei in 4 rate, si adeca la 1. Octobree, 1. Ianuariu, 1. Aprile si la 1. Iuliu a fiecarui anu.

§. 15. Fiecare individu ce va ocupa un'a din statiunile amintite in §. 2. lit. a) este obligatu a contribui sum'a amintita in §. 1.

§. 16. Banii incassati, se vor administra si manipula, precum va decide adunarea generala a reuniunei.

§. 17. Fondulu acestei reuniuni menitu spre ajutoriu, numai pentru invetiatorii si subinvetiatorii acestoru inspectorate; vedi . 1. §

§. 18. Intemeietorii si succesorii acestui fondu, — si-tienu dreptulu, ca acest'a se se pota incorpora cu altulu numai la casu, candu s'ar infiintia unu fondu generalu, pentru toti invetiatorii rom. gr. ort. din partile anesate diecesei Aradului, din care apoi se pota primi ajutoare, amesuratu concurentiei loru banale, spre scopulu reuniunei, dupa prescisele §§. 1. si 10; era incorporarea numai pe bas'a acestoru statute cu pluralitatea voturilor se pote intempla.

§. 19. Invetiatorii si succesorii acestui fondu si-reserva dreptulu ca la casu de incorporare cu fondulu amintitu in §. 18. intre membrii administrativi a acelui'a se fia representati cu doi alesi din sinulu loru.

IV.

Oficialii si oficiile reuniunei.

§. 20. Oficialii reuniunei constau din 1. presiedinte, 2. vice-presiedinti, 1. cassariu, 1. controloru, 2. notari si 1. advocatu, carii se alegu din sinulu membrilor ordinari ori fondatori ai reuniunei, fiecare pe trei ani.

§. 21. Pentru conducerea administrativa se va alege unu comitetu de 10 membri dintre cei ordinari ori fondatori ai reuniunei, cu locul de activitate in Temisiór'a.

§. 22. Alegerea oficialilor se va face prin majoritatea absoluta a voturilor.

§. 23. Comitetulu in genere va ingrigi pentru incassarea si manipularea banilor, pentru conchiamarea adunarii generale la tempulu seu, si elaborarea de proiecte in tote afacerile interne si externe a le reuniunei.

§. 24. Comitetulu in fiecare anu va substerne adunarii generale repórte despre activitatea sa.

§. 25. La casu de urgentia, comitetulu si-va dá opiniunea presiedintelui de a convoca siedintie extraordinarie.

§. 26. Oficialii reuniunei si membrii comitetului in specie au urmatorele afaceri:

a) Presiedintele presiede in adunările generali si a le comitetului si conchiamă adunările de ambele categorii.

b) Vicepresiedintii, in absintia presiedintelui, suplinescu indetoriile acelui'a de dupa intaiate alegerei.

c) Casariulu incasseza banii dela membri, ii eloca in óresicare cassa de pastrare, dá afara bani pe cele de lipsa, decise prin comitetu si preliminate de adunarea generala si este respunsabilu pentru aceea reuniunei.

d) Controlorulu controleza tote cuitantiele si contr'a cuitantiele.

e) Notarii, au a face, celu din tiu alesu, duce protocolulu despre tote afacerile reuniunei si a comitetului, era alu doile alesu duce corespundintiele reuniunei si a comitetului, in casu de lipsa se suplinescu unulu pre altulu.

f) Advocatulu duce cauzele reuniunei.

§. 27. Pentru cauzele personale obveninde intre membrii reuniunei, seu urdinde prin auctoratulu reuniunei se statoresece judetiulu compromis.

§. 28. Oficialii si membrii comitetului reuniunei porta oficiulu gratisu.

§. 29. Pana la aparerea unui organu scolasticu mai estinsu, reuniunea si-alega pentru publicarea agendelu sale diuariulu „Albin'a" din Pest'a.

§. 30. Reuniunea va avé unu sigilu, cu inscriptiunea: *Sigilulu reuniunei invetiatoriloru romani gr. ort. din inspectoratele Temisiór'a-Ving'a.*

§. 31. Statutele acestea numai in adunarea generala prin majoritatea voturilor se potu modifica.

Beregseu, in 12. Aprile, 1873.

Andreescu, m. p. Invetiati. ca presied. Reun. S. Luminosu m. p. notariulu Reun.

Nr. 677/175. sc. Statutele acestea se apróba, si in copia autentica se depunu in archivulu consistorialu. — Datu in Siedintia a IV. a Senatului de scóle, in Aradu la 10. Maiu 1873.

Procopiu Ivacicoviciu, m. p.

Episcopulu Aradului.

Ioanu Moldovanu, m. p.

Secretariu consistorialu.

L. S.

Instructiune contr'a cholerei.

= In unele parti ale Comitatului si mai alesu aici in Aradu graséza coler'a cu o furia spaimantatória; se dice cá la latirea acestei epidemii ar fi contribuitu si processiunile r. catoliciloru care pe timpulu acest'a se facu din tote partile la manastirea din Radn'a; superioritatea comitatensa s'a veditu necesitata a opri aceste procesiuni.

Pentru delaturarea acestei calamitati s'a facutu ingrigirile necesari si prin urmatóri'a

Instructiune poporala

in caus'a cholerei epidemice cu privire la vindecarea ei privata.

Acést'a epidemia cu ocasiunea isbucnirii ei s'a indatinatu a atacá poporimea in massa si repede in cele mai dese casuri, si unde mai alesu cei loviti de morbu numai cu greu se potu impartasi de ajutoriulu medicului; dreptu-aceia s'a aflu de necesitate a se incunosciintia publiculu pe scurtu:

I. despre simptomele si soiurile din care se pote cunoște cholera.

II. despre vindecarea cholerei prin manipulare privata.

III. despre padirea dupa putintia contra cholerei.

I. Simptomele din care se pote cunoște cholera.

Ból'a acést'a numai arare ori s'a obicinuitu a se semnalisa prin alte bóle, precumu lips'a de apetitu, rugaitur'a, coraitur'a de matie inpreunata cu mersulu fólelui.

La inceputu bolnavulu prin urdinarea acést'a se usiureza si semte mai bine, dara cu catu sunt mai dese goliturile umede, in form'a apei de perinci, cu atata va deveni mai slabu si in curundu voru urma vometulu si sgarcirile in membrii exteriori, setea ardietaria, lips'a udului, romanerea bateroi pulsului, invinetirea si recirea limbei si a membriloru exteriori, schimosirea obrazelor, caderea in laintru a ochiloru si invinetirea in forma de cercu a genelor, unu glasu ragusitu si resuflare grea.

Simptomele acestea areta, cá cholera umeda deja e desvoltata.

Alu doilea soi de cholera este cholera seca, se deosebesce de cea prima numai prin aceea, cá presemnele vometului si a urdinarei lipsescu.

Ametiel'a adenca (sopor) resuflare impededata, sughitiatulu si incetarea de seversitu a udului — sunt nesce simptome de unu auguriu forte reu.

II. Vindecarea privata a cholerei.

1. Dupa urdinare (mergereá fólelui) acolo unde nu e medicu, seu in pripa nu s'ar poté aflá (pentru cá cu negrigirea tempulu periculu cresce din ce in ce) pana la sosirei medicului se recomanda grabnic'a ingrigire de ajutoriu cum urmédia:

a) sub domnirea cholerei epidemice sunt a se lua in socotintia tote alte simptome, chiaru si curgereá fólelui carea de alta data e neconsiderata, si pentru aceea bolnavulu se se culce in patu, se se tiena in caldura buna, mancarile se fie numai din zamuri masgóse (de e. de perinci (risicasia) pisatu seu gris) apa curata se nu bee, ci acést'a se-o iee in cuantitati mici mai desu, si nu in cuantitate mare, si se fia masgósa — de e. férta cu redacina de nalba mare (aibis) seu salepu-(saleph radix), seu mai alesu cu ovesu, — caldutiá.

b) se se iee din apoteca, prafu de carbune curatitu, si din acést'a (conformu gradulu bólei) se iee totu la 10—20—30 minute cu o lingura de cafea, si cu acést'a la olalta din picaturile de cholera conformu gradulu bólei la 10—20—30 minute câte 10—15—20 picături pe o bucata de zaharu, pana candu semnele bólei voru incetá.

Presemnele de vindecare se potu cunoște din baterea mai tare a pulsului, reinceperea caldurei trupului, si cu deosebire a udului, incetarea sgarciriloru si a vometului (turnatului).

De si incátva insanetosiarea s'a restituitu prin procedur'a acést'a totusi intrevenirea medicului e de lipsa pentru aceea, ca nu cumva se se negligeze formele bólei ce ar poté de adou'a óra se revina precumu e tiphusulu-cholericu.

Déca pre langa urdinarea fólelui s'aru aretá presemnele cholerei espuse sub I., se se urméze totu acea procedura, ca la cur'a privata a cholerei deja desvoltate precum s'au aretatu sub II. lit. a) b).

Pentru ușurarea ivirilor singuratece mai grele de cholera se recomanda:

a) contra ametiei de capu: punerea de cârpe recorite (moieta) in otietu câtu mai desu.

b) contra vometului cerbicosu: a pune pe renza ciru. (papa, aluatu de mustariu sêu hrénu reselitu (maruntitu.)

Picături cu aether sulfuricus pe renza; sê se dee bolnavului câte cu o lingura de cafea opăritura bine calda, gatita din vinu albu sêu rosiu cu zaharu si cu scortisiôra. —

c) la sete ardiétoria: se iee — de se pôte affa — alicé de ghiatia, apa de soda, si preste tôte zéma férta de ovesu—caldutia.

d) Spre stimperarea (usurarea) sgarciurilor: afara de neincungurabil'a acoperire caldurôsa, sê se frece bolnavulu desu cu otietu caldu, cu vinu caldu, sêu cu spirtu de camphora.

e) contra frigului amortitoriu: sê se acopera trupulu bine, sê se incaldiésca (trupulu) prin oluri sêu plôsce implute cu apa calda — in modu artificiosu, (maestritu) acést'a se ajuta multu prin cristiruri pe din dereptu, gătite din o zéma de herbathea de romonitia (musietiel — chamomille) sêu cretisiôra adaugendu o amestecatura de 3—4 linguri de naspréla (intaréla) ordinaria.

III. Pentru paz'a posibila contr'a cholerei.

1-iu in genere.

Contr'a cholerei neinfindu midilocu preservativu propriu (specificum), se potu pazi respectivii prin tôte acele regulamente de preingrigire, cari sunt cu scopu la paz'a tutoru altoru bóle; aici apartiene:

Viét'a si nutrementulu (hran'a) regulatu dupa obicinuire, pazirea de recéla, cumpatarea cea mai stricta sê se tiena in tóta privint'a; sê se pastreze o voia buna, locuintiele, vestmintele albe si de patu sê se tiena curate, curtile (ocólele) si ulitiile se fia maturate curatu: dara cu deosebire chiliele de locuitu sê fie provideute cu aeru prôspetu câtu de desu dupa resaritulu si in ante de santitulu (apusulu) sórelui; sê se incunguire mancarea de bucate unsurôse, póme prôspete si de crastaveti.

Ap'a de beutu din fantani — fiindu cà ajuta mai multu la desvoltarea acestei bóle, — nu e cu svatu a se bea curata, ci e fórte de recomendatu a o tocmí cu zama stórsa din citrome, (alamaié) sêu amestecata cu pucinu otietu, vinu sêu rumu.

2-ua Specialminté.

De si choler'a nu se tiene a fi lipitiôsa, pentru a se poté omulu pazi de ea, va fi cu scopu:

a) a se padí omulu de a face vediuta bolnaviloru (morbosiloru) de cholera, si cu deosebire a se feri de pomenile indatinatate, si priveghiuri.

b) cu ocasiunea inmormentarei cadavreloru de cholera sê se observeze (bage de séma) directiunea ventului, din care cauza petrecatorii se ocupe (cuprinda) locu sêu innaintea, sêu in urin'a cadavrului.

c) locuintiele in care se affa morbosi de cholera, sêu cadavre (esitorile) dupa vindecarea morbosiloru sêu cararea cadavreloru numai decátu sê se spoiésca (varuiésca) sê se frece (siurluia) cu lesia, vestmintele de patu si cele albe sê se spele bine cu apa de varu de cloru, alte vestminte colorite (vargate) moiéte bine in apa sê se espuna la aeru si caldur'a sórelui (acést'a procedura trebue repetita de mai multe ori).

d) Nu numai unelte de golitu ale morbosiloru, ci si pervatile (esitorile) gropile consumatôrie, gamedile mai mari de gunóie, báltile mocirlóse de prin naintea caselor, si de prin curti (ocóle) si apele statatôre sê se desinficieze cu feru galitiosu: desinfierea acést'a se face astfelu, ca (pentru o persóna) in o jumetate de cupa (in o itiá) de apa se topesce 2. loti de feru galitiosu si se vërta in esitóre.

Pentru a putea face neprimediôsa duhórea apeloru statatôrie mai mari aru fi cu scopu a se desinfiéa sêu prin o câtime (cuantitate) mai mare de pravu de feru galitiosu, sêu prin varu nestinsu, mestecandu-se mai adeseori. —

Aradu 7. Iuniu 1873.

Dr. Albertu Roth, m. p.
proto-medico comitatensu.

Recepte pentru medicamente de cholera.

I. Rp. Pulv. Carbon. tiliae.

Unciam unam.

Ds. pravu de carbune curatitu sê se iee cu o lingura de cafea de odata cu picăturile de cholera la 10—20—30 minute.

Picături de cholera

II. Rp. Tinct. valerian eath.

Scrup. duos.

" Castorei.

" Opii Simpl.

Un gran. quindecim

Ds. picături de cholera.

La 10—20—30 minute sê se iee 10—15—20 de picături pe zaharu. —

Concursu.

1—3

Prin decisulu Venerabilului Consistoriu diecesanu alu Aradului dto. 24 Maiu a. c. Nor. 620, — nulificandu-se alegerea de parochi in comun'a gr. or. Ternov'a din protopr: Siriei, tienuta in 18 Martiu a. c. — cu acést'a se escrie denou concursu pe ambele parochii vacante din numita comuna — cu terminu pona in 29 Iuniu a. c. st. vechiu, in care di se va tiené si alegerea. —

Venitulu parochialu pentru una parochie este. Stólele indatinatate — birulu parochialu dela 200 de case, si una sesiune de pamentu aratoriu. —

Recurrentii au de a produce testimoniu despre absolvirea aloru 8 clase gimnasiale, de teologia si de moralitate — éra clericii nehierotoniti pe langa acestea documente, mai au de a produce si testimoniu de cualificatiune. —

Recursele adresate comitetului parochialu sunt de a se trimite la oficiulu protopresviteralu in Siria. —

Ternov'a 8 Iuniu 1873

Comitetulu parochialu gr. or. din Ternova.

Cu scirea mea Nicolau Beldea adm. protopr.

Concursu.

2—3

Pentru parochi'a din Talpe si filialulu Telecu, cottu Bihorului, protopresbiteratulu Meziadului neivindu-se la timpulu seu recurinti, prin acést'a se deschide concursu nou pe langa

Emolumintele: Pamentu de 12 cubule; cortelu liberu, — éra de la filialu (constatatoriu din 40 numere) fiecare numeru o mesura de bucate; stólele indatinatate si câte o di de lucru.

Doritorii de a fi alesi, pane in 24 iuniu v. a. c. sê-si trimita recursele la Dlu protopopu tractualu in Baitia (Rézbánya), fiindu atunci alegerea.

Talpe, 8. iuniu v. 1873.

Comitetulu parochialu.

Cu scirea si invoierea mea Petru Sabo m. p. protopopu.

Concursu.

2—3

Cu mórtea parochului Ioane Tulcanu sen. una dintre parochiile din Zarandu (Comit. Aradului protopresbit. Chisineului;) devenindu vacanta, pentru deplinirea acei'a, se deschide Concursu, cu terminu de alegere pe 1 Iuliu st. v. a. c.

Emolumintele sunt: una sesiune de pamentu estravilanu, 400. fl. v. a. bani numerati din Cassad'a comunei, éra pentru functiunile indatinatate o stola moderata satorita prin contractu. — Dintru acestea insa, Capelanulu de acum Iacobu Varg'a, decumva nu ar fi alesu elu de parochu, in proportiunea pana aci avuta, conformu decisului Consistorialu din 3. Maiu a. c. Nro 527. Plen, va avé inca de a se impartasi, incepandu dela alegere in restempu de 3. ani.

Voitorii de a ocupá acést'a parochia, voru avé recursele sale instruite conformu Statutului organicu, pana in 25. Iuniu a. c. ale subserne Comitetului parochialu in Zarandu.

Zarandu 1. Iuniu 1873.

Comitetulu parochialu.

in contielegero cu mine Petru Chirilescu, protopresbit. Chisineului.